

СЕКЦІЯ 16

ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

*Керівник секції: завідувач кафедри журналістики,
доктор філологічних наук, професор В. В. Колкутіна*

Секретар секції: асистент кафедри журналістики О. В. Кірінко

КОЛКУТІНА ВІКТОРІЯ ВІКТОРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри журналістики, доктор філологічних наук, професор*

РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ В УКРАЇНСЬКІЙ ПУБЛІЦИСТИЦІ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

У наш час щоденно в інформаційному полі різних ЗМІ функціонують повідомлення щодо прямих військових дій, коли від повсякденної стрічки новин навіть невибагливому українцю моторошно, хочеться нагадати, що історія публіцистики знає мислителів, котрі своєю творчістю відкрито застерігали від окупаційного тиску, духовного гетто, полону «червоного дракона». Виявляється, що, зваживши на суспільно-політичні перепити сьогодення, їх спадщина – далекоглядна перестрога, а не такий вже давньоминулий архаїзм.

Основні концептуальні положення нашої теми можна оприлюднити у тезовий спосіб так:

1. Літературна есеїстика Д. Донцова абсорбувала в собі філософію національної ідеї, котра є результатом рефлексії відповідної свідомості і розв'язує життєві питання щодо буття, самовизначення і самореалізації нації. Літературну творчість ідеолог українського націоналізму розцінював як могутній засіб боротьби проти національного гноблення за умов усвідомленої бездержавності, дезінтеграції української нації.

2. Багато форм художнього мислення в літературі та есеїстиці ХХ століття розроблені крізь призму націософських ідей. Яскраво цей процес виявляється у літературно-критичній творчості Д. Донцова ще раннього періоду. Дух неспокою, напруженого пошуку, експерименту значною мірою визначає психологію творчої думки письменника, яку досліджує критик крізь призму романтичного світобачення і світорозуміння (статті «Леся Українка», «Гетьман Мазепа в європейській літературі»). Наприклад, найкращими рисами творчості Лесі Українки він вважає «дух непримиренного індивідуалізму», духовно-романтичний

аристократизм, символізм, протест проти загальної апатії в суспільстві, європеїзм її творчого кредо.

3. Імпульсом і водночас стимулом для Д. Донцова була переоцінка традицій української культури, утвердження почуття національної самосвідомості, наповнення арсеналу нації культурними здобутками світової цивілізації. Виходячи з цього, він звертається до духовних надбань культури тих країн, які знаходились в аналогічному становищі і змогли знайти вихід з цієї кризи. Літературна есеїстика митця просякнута ідеями та гаслами епохи Рисорджименто як рушія політичного, і водночас духовного об'єднання Італії. У проекції до історико-політичних та культурологічних подій та зрушень України Д. Донцову імпонувала мета нового Відродження в Італії – визволення італійських територій, об'єднання роздробленої держави, заохочення науки, літератури, мистецтва всіма можливими засобами сприяти духовному і політичному з'єднанню країни, про яке мріяв ще Данте, до світогляду і творчості якого неодноразово звертатиметься Д. Донцов (студії «Пам'яті великого вигнанця», «Про молодих», «Поетка українського Рисорджименто»).

4. Ідеологічний дискурс об'єктивує в комунікативному плані варіації конотативного поля смислів. Вважаємо, що основоположні рисорджиментальні поняття, дух тогочасного нового руху – здатність протистояти загалу, тяжіння до волі, бажання влади, фанатизм заради високих ідей, самопожертва, боротьба, стали романтичними засадами ідеологічного дискурсу мислителя.

5. Завдяки засадам нацософізму Д. Донцов прагнув проникнути в суть героїки життя і довести, що тільки в єдності поривів до свободи з'являються титани прометеївського типу. У цьому вбачаємо генезу виникнення комплексу вічних ідей в рецепції Д. Донцова – літературного критика. З набутої ним скарбниці художніх ідей романтизму критик формував свій творчий метод, розвивав і в окремих моментах поглиблював досить своєрідний матеріалом дійсності, що його оточувала, та не менш багатим особистим життєвим досвідом. Його літературна критика розглядала питання літератури в тісному зв'язку з політичними зрушеннями і національними питаннями дійсності. Ідеї, порушені в його літературознавчих статтях, належали до нового періоду в розвитку літератури, що почався осмисленням її національної специфіки. І хоча Д. Донцову як літературному критику не вдалося систематизувати й упорядкувати літературний процес, це був крок уперед у виробленні нових естетичних засад мистецтва й літератури, базованих на освоєнні та переосмисленні західноєвропейських філософських учень і теорій у світлі суспільно-політичних потреб країни.

Феномен Д. Донцова перебуває на межі різнопланових сфер суспільного буття й творчої діяльності – історії, літератури, публіцистики, політики передусім тому, що усі ці сфери об'єднує, у проекції до світогляду мислителя, українська ідея. Епоха, в яку він жив та творив, характеризувалася формуванням нового світогляду, серцевиною якого була національна ідея. Мислитель стояв біля витоків творення філософії

української ідеї, якій ще бракувало... «“цілком нового духу” ..Бо що є нація, коли не скупчення мільйонів воľь довкола спільного ідеалу? Ідеалу панування певної етнічної групи над територією, яку вона одержала в спадщині по батьках і яку хоче залишити своїм дітям...» [1].

Така українська ідея повинна народитися як результат рефлексії національної самосвідомості та розв'язати життєві питання щодо буття, самовизначення і самореалізації нації: «...змагання до найвищої форми самоозначення нації, щоби ціла нація могла в повнім об'ємі виступити як самостійний, ні від кого не залежний чинник» [2, с. 56]. Ще в епоху романтизму – наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. в Україні розпочалися спроби філософської рефлексії над національною ідеєю. Насамперед це помітне в публіцистиці та художній літературі, тобто в усіх видах словесної культури, в яких національна самосвідомість ставить собі смисложиттєві питання, що є питанням реального буття як окремої людини, так і національної чи етнічної спільноти.

Список використаних джерел:

1. Донцов Д. Ідеологія чинного націоналізму [Електронний ресурс]. – Режим доступу до вид.: <http://dontsov-nic.org.ua/files/img/dontsov>
2. Донцов Д. Літературна есеїстика: [монографія] / Д. Донцов. – Дрогобич : Відродження, 2010. – 688 с.

Ключові слова: національна ідея, публіцистика, есеїстика, література, відродження, Донцов.

Key words: national idea, journalism, essays, literature, revival, Dontsov.

СКАЛАЦЬКА ОЛЕНА ВІТАЛІЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
декан факультету журналістики, доцент кафедри журналістики,
доктор філософських наук, доцент*

ВІДЕОЗВЕРНЕННЯ ЯК ЕФЕКТИВНА КОМУНІКАЦІЯ

Постійні трансформації соціальних медіа сприяють оновленню комунікації з аудиторією та появі нових журналістських форматів та піар стратегій. Відеозвернення з розвитком соціальних медіа стало одним з ефективних каналів передачі інформації та впливу на аудиторію, що підтверджується ґрунтовними західними медіадослідженнями. В різних сферах діяльності суспільства для інформування, інтеграції групи, взаємодії з цільовою аудиторією використовуються відеоповідомлення поряд зі сторітелінгом, інфографікою, інтерактивом, замість офіційного роз'яснювального тексту.